

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор навчально-наукового інституту

«Харківський інститут

міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Микола ЦИСАРЕВСЬКИЙ

“28” серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОСНОВИ ДИПЛОМАТІЇ ТА ДИПЛОМАТИЧНОГО ПРОТОКОЛУ /
FUNDAMENTALS OF DIPLOMACY AND DIPLOMATIC PROTOCOL**

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)

освітня програма Міжнародні економічні відносини

спеціалізація С1.02 Міжнародні економічні відносини

вид дисципліни обов'язкова

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

“28” серпня 2025 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Мезенцева-Федоренко Марія Сергіївна, старший викладач ЗВО

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики

Протокол від “27” серпня 2025 року № 1

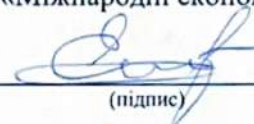
Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та логістики

(підпис) Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Міжнародні економічні відносини»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»

(підпис) Олена ХАНОВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «27» серпня 2025 року, № 1

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

(підпис) Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Основи дипломатії та дипломатичного протоколу / Fundamentals of Diplomacy and Diplomatic Protocol» складена відповідно до освітньо-професійної програми:

«Міжнародні економічні відносини»,
підготовки бакалавра,
за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями),
спеціалізація С1.02 Міжнародні економічні відносини.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Основи дипломатії та дипломатичного протоколу / Fundamentals of Diplomacy and Diplomatic Protocol» є ознайомлення студентів з основами дипломатії, теорією, нормами та правилами дипломатичного протоколу, етикету, а також формування у них практичних навичок для кваліфікованої роботи у державних установах, міжнародних організаціях та сфері міжнародної комунікації.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є ознайомлення з основами міжнародних відносин та дипломатії, розумінні принципів формування та функціонування дипломатичної сфери в країнах світу та основ дипломатичної роботи в рамках політичних, економічних, соціально-культурних та інших взаємозв'язків між країнами.

1.3. Кількість кредитів - 5

1.4. Загальна кількість годин – 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
32 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття	
семінарські заняття – 32 год.	2 год.
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
86 год.	136 год.
в т.ч. індивідуальні завдання	
-	

** у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.*

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

- формування наступних фахових компетентностей:

СК10(2). Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

ПРН 20(1). Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.

ПРН 24(1). Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

ПРН5(2). Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

ПРН17(2). Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України

ПРН21(2). Розуміти і мати навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин, враховуючи особливості міжкультурного спілкування на професійному та соціальному рівнях, як державною так і іноземними мовами.

Обов'язковою складовою частиною навчального процесу є самостійне опрацювання відповідної наукової та спеціальної літератури. Передбачено самостійну роботу з підручниками, посібниками, словниками, навчальною та довідковою літературою.

1.8. Пререквізити: не передбачені.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Основні теоретичні концепції дипломатії у міжнародних відносинах

Тема 1. Поняття та сутність дипломатичної діяльності

Поняття “дипломатії” та основна її термінологія. Дипломатія як діяльність та наука. Природа дипломатичної діяльності. Форми дипломатії. Дипломатичні відносини між країнами. Дипломатичні установи та представництва. Особливості професії “дипломат”.

Тема 2. Історія дипломатії та еволюція дипломатичних відносин між країнами

Історичні етапи формування й становлення дипломатії. Дипломатія античного часу (стародавній Єгипет, Греція, Рим, Китай). Формування дипломатичних систем в європейських країнах (Середньовіччя, Відродження, Нова історія). Зародження й розвиток світової системи дипломатичних відносин. Становлення дипломатичних основ та значення дипломатії в Україні.

Тема 3. Елементи та особливості дипломатичних зносин

Двосторонні міждержавні відносини. Дипломатичні відносини, дипломатичне представництво і організація та форми його роботи. Посольства, консульства та дипломатичні місії й представництва. Основні документи дипломатичного представництва. Категорії дипломатичних робітників. Відносини і встановлення нових дипломатичних зв'язків. Розрив й припинення дипломатичних відносин. Основні дипломатичні імунітети. Поняття «дипломатичної недоторканності». Приватні привілеї і імунітети.

Тема 4. Дипломатія як інструмент реалізації національного інтересу Поняття національного інтересу країни. Особливості та форми його формування. Напрями реалізації національних інтересів. Дипломатія як інструмент реалізації національних інтересів держави. Поняття

«дипломатичний корпус». Функції й структура дипломатичного корпусу. Керівництво дипломатичного корпусу. Дипломатичні перемовини, дипломатичний тиск, дипломатична співпраця.

Розділ 2. Форми та аспекти дипломатичної діяльності сучасності

Тема 5. Сучасні напрями реалізації дипломатичних відносин між країнами Сучасні напрями дипломатичних зв'язків між країнами. Міжнародні організації та їх роль в сучасних

відносинах між державами. Військово-політичні конфлікти та дипломатичні напрями їх вирішення.

Міжнародна співпраця в аспектах міжнародної безпеки. Дипломатичний вплив країн та їх дипломатична могутність.

Тема 6. Особливості економічної дипломатії Поняття економічної дипломатії. Економічні міждержавні форми співробітництва, економічні угоди та перемовини. Дипломатичні інструменти вирішення економічних проблем сучасності. Економіко-дипломатичні представництва та взаємодія. Особливості економіко-дипломатичних перемовин.

Тема 7. Соціально-культурна та публічна дипломатія Напрями та форми соціо-культурної взаємодія між країнами. Культурні зв'язки та обміни. Поняття публічної дипломатії, її форми та методи реалізації. Роль публічної дипломатії в міжнародних відносинах. Соціо-культурне підґрунтя міжнародного співробітництва.

Тема 8. Геополітичні та гео економічні чинники впливу на дипломатичні відносини Геополітичні виклики сучасності. Дипломатія та геополітика. Проблеми реалізації дипломатичних відносин. Гео економічні важелі системи міжнародних відносин. Перешкоди реалізації зовнішньої політики та просування національних інтересів. Майбутнє дипломатичних відносин та дипломатичної сфери.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	лаб.	інд.	с.р.		л	сем.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Основні теоретичні концепції дипломатії у міжнародних відносинах												
Тема 1. Поняття та сутність дипломатичної діяльності	19	4	4			11	19	2				17
Тема 2. Історія дипломатії та еволюція дипломатичних відносин між країнами	19	4	4			11	19	2				17
Тема 3. Елементи та особливості дипломатичних зносин	19	4	4			11	19	2				17
Тема 4. Дипломатія як інструмент реалізації національного інтересу	18	4	4			10	19	2				17
Розділ 2. Форми та аспекти дипломатичної діяльності сучасності												
Тема 5. Сучасні напрями реалізації дипломатичних відносин між країнами	18	4	4			10	18	1				17
Тема 6. Особливості економічної дипломатії	19	4	4			11	18	1				17
Тема 7. Соціально-культурна та публічна дипломатія	19	4	4			11	20	1	2			17
Тема 8. Геополітичні та гео економічні чинники	19	4	4			11	18	1				17
Усього годин	150	32	32	-	-	86	150	12	2	-	-	136

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

		(дфн/зфн)
1	Особливості дипломатичної професії та напрямів здійснення дипломатичної діяльності	4/-
2		
3	Історичний контекст формування міжнародної дипломатичної сфери	4/-
4		
5	Форми та методи дипломатичних зносин	4/-
6		
7	Напрями реалізації зовнішньої політики країни та її національних інтересів	4/2
8		
9	Актуальні інструментарії дипломатії в світі	4/-
10		
11	Економічний аспект дипломатичних відносин	4/-
12		
13	Роль та значення публічної дипломатії й соціо-культурної співпраці	4/-
14		
15	Проблеми та перспективи розвитку дипломатичної сфери	4/-
16		
Разом		32/2

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин (дфн/зфн)
1	Опанування теми “Поняття та сутність дипломатичної діяльності”. Розбір кейсу особливостей та напрямів дипломатичної роботи згідно художнього фільму “Мюнхен. На порозі війни”.	11/17
2	Підготовка матеріалу та доповіді на тему “Дипломатія як інструмент вирішення військово-політичного конфлікту”	11/17
3	Опанування теми “Форми та методи дипломатичних зносин”. Підготовка до дебатування на заздалегідь визначену гостру міжнародну тему.	11/17
4	Підготовка до обговорення та дебатування з визначеного дипломатичного кейсу	10/17
5	Визначення особливостей дипломатичної сфери та напрямів дипломатичної роботи обраної країн	10/17
6	Опанування теми “Особливості економічної дипломатії”. Підготовка матеріалу та доповіді на тему “Особливості економіко- дипломатичних перемовини”	11/17
7	Визначення сучасних напрямів публічної дипломатії.	11/17
8	Опанування теми “Геополітичні та гео економічні чинники впливу на дипломатичні відносини”. Підготовка до моделювання роботи дипломатичного органу за заданою	11/17

	темою.	
Разом		86/136

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

7. Методи навчання

В умовах дії воєнного стану заняття проводяться відповідно до Наказу ректора Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (аудиторне або дистанційно за допомогою платформ Google Meet або Zoom).

Серед основних методів навчання в рамках дисципліни “Основи дипломатії та дипломатичного протоколу / Fundamentals of Diplomacy and Diplomatic Protocol” виділяються наступні: прослуховування лекційного матеріалу, обговорення, дискусія, дебати, моделювання, колективне вирішення кейсів.

8. Методи контролю

Підсумковий семестровий контроль - екзамен (письмово у тестовій формі). Поточний контроль – звіти з виконання практичних робіт, індивідуальна робота. В якості засобів діагностики (форм оцінювання) здобувачів застосовуються наступні: опитування, захист звітів з практичних робіт, моделювання.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота,								Екзамен	Сума	
Розділ 1				Розділ 2						Разом
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
10	10	10	10	10	10	10	10	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю та самостійної роботи.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію/виходить із Zoom-конференції та одержує загальну нульову оцінку (0).

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Критерії оцінювання знань студентів за виконання практичної роботи

Визначення	Кількість балів
▪Завдання відзначається повнотою виконання без допомоги викладача. ▪Визначає рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень. Вибирає інформаційні джерела. ▪Робить висновки і приймає рішення у ситуації невизначеності. Володіє уміннями творчо-пошукової діяльності.	9-10
▪Завдання – повні, з деякими огріхами, виконані без допомоги викладача.	7-8

▪Планує інформаційний пошук; володіє способами систематизації інформації; ▪Робить висновки і приймає рішення у ситуації невизначеності. Володіє уміннями творчо-пошукової діяльності.	
▪Завдання відзначається неповнотою виконання без допомоги викладача. ▪Студент може зіставити, узагальнити, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях.	5-6
▪Завдання відзначається неповнотою виконання за консультацією викладача. ▪Застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації, має фрагментарні навички в роботі з науковими джерелами; ▪ Вибирає відомі способи дій для виконання фахових методичних завдань.	3-4
▪Завдання відзначається неповнотою виконання за консультацією викладача. ▪ Вибирає відомі способи дій для виконання фахових методичних завдань.	0-2

Нарахування балів за екзамен (до 40 балів).

Екзамен виступає кінцевим результатом перевірки знань здобувача з дисципліни та є обов'язковим для здачі (навіть за умови набрання 50 та більше балів під час поточного контролю в семестрі).

Екзамен складається з 40 тестових питань, правильна відповідь на кожне оцінюється в 1 бал, не правильна – в 0 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70 – 89	добре
50 – 69	задовільно
0– 49	незадовільно

10. Рекомендована література

1. Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р. // Україна на міжнародній арені. — К.: Юрінком, 1998. — Т. 1.
2. Закон України “Про дипломатичну службу” від 07.06.2018 № 2449-VIII
3. Дипломатична та консульська служба: навч. посібник / Я.Б. Турчин, Л.О. Дорош, О.Я. Івасечко. — Львів : Львівська політехніка, 2018. — 332 с.
4. Дипломатична та консульська служба: навч. Посібник / Я.Б. Турчин, О.Н. Горбач, Л.О. Дорош, О.Я. Івасечко, У.В. Ільницька. — Львів : Львівська політехніка, 2014. — 224 с.
5. Балабанов К.В. Дипломатична та консульська служба: підручник / К.В. Балабанов, М.В. Трофименко. — Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2013. — 432 с.
6. Гуменюк Б.І., Щерба О.В. Сучасна дипломатична служба. Навч. посібник. — К.: Видав-во «Либідь», 2001. — 255 с.
7. Матлай Л. Дипломатія України : навч.посіб. / Л.Матлай. — Л.: Вид-во Львівської політехніки. 2020. — 260 с.
8. Сагайдак О.П. Посольство і консульство: організація і форми роботи: навч. Посіб. / О.П. Сагайдак, П.Д. Сардачук. — К. : Знання, 2014. — 317 с.

Допоміжна література

1. Безрученко В.О. Основи військово-дипломатичної служби: навч.посіб. — Харківський колегіум. — Х.: Райдер, 2012. — 134 с.
2. Віденська конвенція про консульські зносини 1963 р. // Дипломатична і консульська служба. Збірник документів. / укл. Кротюк С. Ф. — К.: КнМУ, 2003. — С.8-21.
3. Довідник з протокольних питань МЗС України 2022. — К., 2022.
4. Ренецький В. Дипломатичне і консульське право. — Л., 2002. — 215 с.
- Сардачук П. Д., Кулик О. П. Дипломатичне представництво: організація і форми роботи: Навч. посіб. — К.: Україна, 2005. — 176 с.
5. Тимошенко Н.Л. Ділова культура дипломата: навч. посіб. / Н.Л. Тимошенко. — К.: Знання, 2014. — 199 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Україна дипломатична: Науковий щорічник. URL : <https://ud.gdip.com.ua/>
2. Дипломатія без кордонів: Науковий щорічник.
URL : https://old.gdip.com.ua/pages/view/diplomatya_bez_kordonv
3. Науковий вісник Дипломатичної Академії України.
URL : https://library.da.mfa.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
4. Верховна Рада України. URL : <https://www.rada.gov.ua/>
5. Міністерство закордонних справ України. URL : <https://mfa.gov.ua/>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непереборної сили

В умовах обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання згідно з затвердженим розкладом занять на платформі Zoom проводяться лекційні заняття. Практичні заняття та консультації, контроль самостійної роботи

проводиться на платформах Zoom/Moodle. Складання підсумкового семестрового контролю відбувається дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Основи дипломатії та дипломатичного протоколу / Fundamentals of Diplomacy and Diplomatic Protocol».